

Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 1978

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Άρτης 1, 115 23 Αθήνα

Τηλ.: 210 7701813, Fax: 210 7701813, e-mail: info@exe1928.gr

HELLENIC SURGICAL SOCIETY

1 Artis Str., GR 115 23 Athens, Greece

Tel.& Fax: (0030) 210 7701813, e-mail: info@exe1928.gr

Πρόεδρος
Γ. Κ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Α' Αντιπρόεδρος
Γ. Ν. ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Β' Αντιπρόεδρος
Σ. ΠΙΝΗΣ

Γεν. Γραμματέας
Κ. ΤΟΥΤΟΥΖΑΣ

Ειδ. Γραμματέας
Ι. ΚΟΥΤΕΛΙΔΑΚΗΣ

Ταμίας
Ε. ΛΕΑΝΔΡΟΣ

Έφορος Βιβλιοθήκης
Ν. ΡΟΥΚΟΥΝΑΚΗΣ

Σύμβουλοι
Θ. ΓΕΡΑΣΙΜΙΔΗΣ

Ο. ΖΩΡΑΣ

Κ. ΚΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Α. ΜΑΧΑΙΡΑΣ

President
G. K. ZOGRAFOS

A' Vice President
G. N. ZOGRAFOS

B' Vice President
S. PINIS

Gen. Secretary
K. TOUTOYZAS

Secretary (Ass.)
I. KOUTELIDAKIS

Treasurer
E. LEANDROS

Library Secretary
N. ROUKOUNAKIS

Members
T. GERASIMIDIS

Ο. ΖΟΡΑΣ

Κ. ΚΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Α. ΜΑΧΑΙΡΑΣ

Αθήνα, 1 Απριλίου 2020

Αριθ. Πρωτ. 2962

ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ COVID-19:

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ

Η **Ελληνική Χειρουργική Εταιρεία (EXE)**, παρακολουθώντας στενά τις εξελίξεις σχετικά με την πανδημία του κορονοϊού COVID-19 και αναγνωρίζοντας την ανάγκη προσαρμογής σε μια νέα και σκληρή πραγματικότητα, προτείνει τις ακόλουθες συστάσεις για τη διεξαγωγή χειρουργικών επεμβάσεων. Το Διοικητικό Συμβούλιο της EXE έλαβε υπόψιν του τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΕΟΔΥ (<https://eody.gov.gr/neos-koronaios-covid-19>), τις συστάσεις των Centre of Disease Control (USA) και European Centre for Disease Prevention and Control (European Union), τις αναλυτικές οδηγίες του ACS (Αμερικανικό Κολλέγιο Χειρουργών) αλλά και Ελληνικών Επιστημονικών Εταιρειών όπως η Ελληνική Αναισθησιολογική και η Ελληνική Γαστρεντερολογική Εταιρεία.

Οι συστάσεις καθορίζονται από τις ακόλουθες παραμέτρους:

- Οι χειρουργοί πρέπει να συνεχίσουν να χειρουργούν ιδιαίτερα τα επείγοντα περιστατικά αλλά και περιστατικά που δεν μπορούν να αναβληθούν (EXE- ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ)
- Το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό οφείλει να λαμβάνει όλα τα προστατευτικά μέτρα κατά την περιεγχειρητική αντιμετώπιση αντιμετωπίζοντας κάθε ασθενή σαν πιθανό κρούσμα.
- Κάθε μέλος του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού οφείλει να θεωρεί εαυτόν πιθανό κρούσμα και να λαμβάνει ανάλογα μέτρα προστασίας του ασθενούς και των συνεργατών του.

1. Επείγουσες επεμβάσεις

- COVID-19 test αν είναι χρονικά εφικτό και διαθέσιμο
- Ακτινογραφία ή Αξονική θώρακος απαραίτητη πριν το χειρουργείο (24 ώρες)
- Οι ασθενείς πρέπει να φορούν χειρουργική μάσκα στεγανά εφαρμοσμένη πριν και μετά την διασωλήνωση
- **Μέτρα προστασίας για τους χειρουργούς και το νοσηλευτικό προσωπικό.** Μάσκα FFP3 ή FFP2 ή N95 ή χειρουργική μάσκα στεγανά εφαρμοσμένη. Κάλυμμα κεφαλής. Αδιάβροχη ρόμπα με μακριά μανίκια και κάλυψη ποδιών μέχρι το γόνατο με πλαστικές προθέσεις. Διπλά γάντια. Γυαλιά ευρέως οπτικού πεδίου ή ασπίδες προσώπου
- Εκτέλεση της χειρουργικής επέμβασης με ταχύτητα και ασφάλεια από έμπειρη ομάδα με τον μικρότερο δυνατό αριθμό ατόμων
- Αποφεύγεται την πραγματοποίηση επείγουσών χειρουργικών επεμβάσεων τη νύκτα, όταν αυτό είναι εφικτό.
- Χειρουργικές τεχνικές με ελαττωμένο κίνδυνο επιπλοκών (πχ στομία έναντι μη ασφαλούς αναστόμωσης, παρακέντηση έναντι χειρουργείου για ενδοκοιλιακές συλλογές - αποστήματα)
- Όταν είναι εφικτή η πραγματοποίηση συντηρητικής αντιμετώπισης (π.χ. ανεπίπλεκτη οξεία σκωληκοειδίτιδα, οξεία χολοκυστίτιδα, εκκολπωματίτιδα Hichney 1 ή 2) πρέπει να προτιμάται. Ταυτόχρονα, συστήνεται χαμηλή ουδός χειρουργικής αντιμετώπισης επί αποτυχίας της συντηρητικής αντιμετώπισης για τον περιορισμό του χρόνου νοσηλείας ή την πιθανότητα επανεισαγωγής.

Προγραμματισμένες επεμβάσεις

- COVID-19 test
- Αξονική θώρακος (24 ώρες)
- Συγκατάθεση του ασθενούς με αναγραφή του επιπρόσθετου κινδύνου μόλυνσης κατά την περιεγχειρητική περίοδο και τη νοσηλεία στο νοσοκομείο.
- **Μέτρα προστασίας για τους χειρουργούς και το νοσηλευτικό προσωπικό.** Μάσκα FFP3 ή FFP2 ή N95 ή χειρουργική μάσκα στεγανά εφαρμοσμένη. Κάλυμμα κεφαλής. Αδιάβροχη ρόμπα με μακριά μανίκια και κάλυψη ποδιών μέχρι το γόνατο με πλαστικές προθέσεις. Διπλά γάντια. Γυαλιά ευρέως οπτικού πεδίου ή ασπίδες προσώπου
- Εκτέλεση της χειρουργικής επέμβασης με ταχύτητα και ασφάλεια από έμπειρη ομάδα με τον μικρότερο δυνατό αριθμό ατόμων

Στο χειρουργείο

- Εισαγωγή στην αναισθησία με το ελάχιστο δυνατό προσωπικό - Όχι αερισμός θετικής πίεσης
- Η τοποθέτηση ρινογαστρικού καθετήρα είναι διαδικασία δημιουργίας αερολύματος και απαιτεί προστασία ανάλογης της διασωλήνωσης (μάσκα FFP3)
- Αναρρόφηση καπνού κατά τη χρήση της διαθερμίας – χρησιμοποίηση άλλων πηγών ενέργειας όπου είναι εφικτό (ψαλίδι υπερήχων κλπ)
- Αφύπνιση χωρίς την παρουσία της χειρουργικής ομάδας

Λαπαροσκοπικές επεμβάσεις

- Γενικά συστήνεται να αποφεύγονται όταν δεν είναι απαραίτητο (χολοκυστεκτομή, επινεφριδεκτομή)
- Η χρήση φίλτρων του αποβαλλόμενου CO₂ είναι επιβεβλημένη, αλλά ΠΡΟΣΟΧΗ, δύσκολη η εφαρμογή τους
- Επίτευξη πνευμοπεριτοναίου με την χαμηλότερη δυνατή ενδοκοιλιακή πίεση

Σημειώνεται ότι οι παραπάνω οδηγίες βασίζονται σε περιορισμένα δεδομένα, αφορούν την τρέχουσα περίοδο της επιδημίας και αποτελούν αντικείμενο επικαιροποιήσεων καθώς περισσότερα στοιχεία θα είναι διαθέσιμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <https://www.facs.org/covid-19/clinical-guidance/surgeon-protection> On line March 27, 2020
2. <https://www.facs.org/covid-19/clinical-guidance/elective-case>, On line March 24,2020
3. <https://www.facs.org/covid-19/clinical-guidance/triage>, On line March 17,2020
4. <https://www.facs.org/covid-19/clinical-guidance/elective-surgery>, On line March 13, 2020
5. <https://www.hesmo.gr/el/ενημερωση/ανακοινώσεις/335-επείγουσα-ενημέρωση-για-covid-19-οδηγίες-για-ασθενείς-με-ιστορικό-καρκίνου>, Δημιουργήθηκε 17 Μαρτίου 2020
6. Πρωτόκολλα για την Αναισθησιολογική Διαχείριση περιστατικών COVID-19. <https://anaesthesiology.gr/media/File/pdf/2020/Protokollo%206.pdf>

7. Intercollegiate General Surgery Guidance on COVID-19 UPDATE
<https://www.rcsed.ac.uk/news-public-affairs/news/2020/march/intercollegiate-general-surgery-guidance-on-covid-19-update>
8. SAGES and EAES recommendations regarding surgical response to Covid-19 crisis.
<https://www.sages.org/recommendations-surgical-response-covid-19/29>, On line March 24,2020

Με εκτίμηση,

Ο Πρόεδρος της Ε.Χ.Ε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ο Γεν. Γραμματέας

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΥΤΟΥΖΑΣ